

Лєна Кукоба,
наук. співроб. інформаційно-аналітичного відділу ФПУ,
канд. іст. наук

ПОДІЇ В СИРІЇ ТА УКРАЇНА: ЗВ'ЯЗОК, РИЗИКИ, МОЖЛИВОСТІ

Опубліковано: Кукоба Л. Події в Сирії та Україна: зв'язок, ризики, можливості // Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни. 2024. Випуск 50 (146). С. 32-42.

Недавні події у Сирії, які привели до повалення диктаторського режиму Башара Асада, ознаменували початок нової сторінки історії цієї країни та можливі майбутні зміни ситуації в регіоні. 27 листопада 2024 року опозиційні сили Сирії, очолювані «Хаят Тахрір аш-Шам», розпочали масштабний наступ на проурядові війська в західній частині провінції Алеппо, а вже 7 грудня сирійська армія практично повністю капітулювала, дозволивши опозиційним силам увійти до столиці. 8 грудня Башар Асад залишив країну, імовірно вилетівши з аеропорту Дамаска. Вже незабаром він опинився в Росії (espreso.tv). Одразу ж в онлайн ЗМІ почали з'являтися публікації з оцінками цих подій, подальшими прогнозами та думками експертів щодо їх впливу на Україну. Тому варто розглянути основні наративи, що стосуються саме України.

Диктаторський режим Башара Асада тривалий час тримався завдяки втручанню Росії та присутності російських військ. Це стало важливим фактором реалізації Кремлем його стратегічних та геополітичних цілей. Саме так це пояснюють більшість ЗМІ та експертів. «Російське військове втручання в Сирію, щоб зберегти режим Башара Асада, почалося 2015 року – через рік після окупації українського Криму. Цим Путін, схиблений на «кольорових революціях» і реваншизмі, хотів показати Заходу, що Арабська весна (хвиля антиурядових протестів у країнах Близького Сходу, яка 2010 року почалася в Тунісі) в Сирії не пройде. Килимові бомбардування, застосування хімічної зброї, масові вбивства та мільйони біженців – ось який вигляд мала допомога Росії режиму в Сирії» (tsn.ua).

Академік Академії політичних наук України Максим Ялі російську присутність у Сирії прокоментував наступним чином: «... головна мета заходу РФ до Сирії у 2015 році – вихід з міжнародної ізоляції – так звана зовнішньополітична перемога там була вкрай важливою для путінського режиму після анексії Криму і початку війни на Донбасі. Крім того, Росія намагалась використати сирійську карту під час перемовин зі Сполученими

Штатами щодо України. Зараз залишити Сирію повністю Росія не може, адже вклала туди багато ресурсів, але її ресурси кинуті в Україну» (unian.ua).

Аналогічну думку висловлювали й інші оглядачі. «Сирійська кампанія Москви почалася через рік після її вторгнення до українського Криму і на Донбас. Втручання в громадянську війну в Сирії в 2015 році стало доказом того, що вона відновила свій статус глобальної держави. І Сирія, і Україна стали способом кинути виклик Сполученим Штатам, НАТО та Заходу в цілому. І вплив Росії розширювався від Середземномор'я до Африки та Латинської Америки» (radiosvoboda.org). Особливо цей імідж працював на Близькому Сході. Російський вплив там був явною протиположністю західній культурі. «Військова авантюра Путіна в Сирії була розроблена для того, щоб продемонструвати, що Росія є великою державою і може поширювати свій вплив за кордон, – каже Філіп Сміт, експерт з Близького Сходу. – Втрата Сирії була б величезним ляпасом для Путіна» (radiosvoboda.org).

Одним з наративів, який поширювали ЗМІ, була підтримка Україною сирійців у їхній боротьбі проти режиму Башара Асада. При цьому, деякі ЗМІ оцінювали таку інформацію як фейки російської пропаганди, деякі припускали незначну участь українського ГУР (pravda.com.ua), інші ж писали, що це могла бути операція західних спецслужб, котрі лише прикриваються Україною, а в Україні це заперечується.

Російські пропагандисти продовжують акцентувати на «українському сліді», зокрема про нібито співпрацю ГУР МО України з угрупованнями на кшталт «Хайят Тахрір аш-Шам», сподіваючись дискредитувати українців та українську владу в очах міжнародної спільноти. Деякі оглядачі вважають, що мета пропагандистів – відвернути увагу від дій Росії та її воєнних злочинів. Стратегія дискредитації України також спрямована на легітимізацію російської агресії, зображуючи її як нібито боротьбу зі світовим тероризмом. Але ця стратегія викриває суперечності в російській пропаганді, яка потрапляє у власні пастки та досить часто не здатна пояснити свої численні вигадки (armyinform.com.ua).

Зокрема, представник Росії Василь Небензя звинувачував українські спецслужби в підтримці сирійських повстанців, і говорив навіть про «ідентифікований слід», який нібито веде до ГУР Міноборони України. Згодом до цих звинувачень доєднався й Іран. В українському МЗС відреагували, заявивши, «що, на відміну від Росії, Україна дотримується норм міжнародного права, принципів непорушності суверенітету й територіальної цілісності інших країн» (tsn.ua). Іранське МЗС заявило, що нібито ГУР МО озброює та тренує сирійських повстанців «Тахрір аш-Шам» і продає їм американську зброю. Українське МЗС відкинуло подібні звинувачення та наголосило на

відповідальності Росії та Ірану за дестабілізацію ситуації в регіоні. Але ще у вересні 2024 року турецькі ЗМІ писали, нібито в середині червня представники українських спецслужб пропонували сирійським повстанцям 75 БпЛА, якими «Тахрір аш-Шам» мала атакувати сирійські та російські війська (mind.ua).

Висловлюється також версія, що інформація про участь України є прикриттям операцій західних спецслужб: «Якщо в повідомленнях турецьких ЗМІ є частка правди, то або ми є свідками появи потужного «українського Моссаду», який протидіє російському впливу в планетарному масштабі й знищує росіян в африканському Малі, Судані і навіть у Сирії, або «українським слідом» прикриваються західні спецслужби, котрі не бажають засвідчувати свою участь у сирійському конфлікті, тоді як візуалізація участі української розвідки є стратегічно виправданою, політично закономірною та іміджево позитивнішою» (mind.ua).

У The Washington Post пишуть, що «у пониженні Росії сирійським повстанцям допомагала Україна». У виданні стверджують, що сирійські повстанці «отримували безпілотники та іншу підтримку від українських розвідників, які намагалися зашкодити Росії та її союзникам у Сирії». «Допомога з Києва зіграла лише скромну роль у поваленні президента Сирії, вважають західні джерела в розвідці. Але це було помітно як частина ширших зусиль України з метою таємного удару по російських операціях на Близькому Сході, в Африці та в самій Росії» (espreso.tv).

В мережі інтернет активно ходили чутки про причетність ГУР до подій в Сирії останніх років, загалом, і останніх тижнів, зокрема. Хоча перевірені джерела в цьому питанні знайти важко. В'ячеслав Ліхачов, експерт Центру громадянських свобод сказав, що про причетність українських сил до організації повстання не йдеться. «Ми про це, на щастя, нічого не знаємо. Вороги наших ворогів не завжди наші друзі. І підтримка терористичного угруповування, яке офіційно має такий статус, наприклад, в США, вряд чи підвищить наші позиції на міжнародній арені», – каже експерт. Він також додав, що є велика ймовірність підтримки повстанців з боку турецької розвідки (radiosvoboda.org).

Коментувалися також думки, що якби Путін вирішив підтримати Асада і надати свої війська, то це було б вигідним для України. Адже якби війна в Сирії продовжувалась, а особливо в інтенсивній фазі, то Росія була б змушена витратити там додаткові ресурси, вважає військовий експерт з Ізраїлю Давид Шарп (24tv.ua). Але більшість експертів схильні вважати такий розвиток подій малоімовірним, адже Росія повністю загрузла у війні проти України. Максим Ялі навіть повідомив наступне: «Є інформація, що нібито Башар Асад поїхав до Москви з вимогою повернути завербованих сирійців для участі у війні в

Україні. Але навряд Путін ризикне розпорошувати такі ресурси, адже у нього до часу «Ч», 20 січня 2025 року, існує в них потреба (саме тому на Курщині були залучені північнокорейські військові)» (unian.ua).

Щодо того, як сирійські події зможуть вплинути на ситуацію в Україні, народний депутат Олександр Мережко, голова Комітету з питань зовнішньої політики, припускає, що вони здатні посприяти успіхам Сил оборони України. Будь-яка військова допомога режиму Асада з боку Росії здатна відволікати певні ресурси від фронту в Україні. Додатково Мережко наголосив на ще одному важливому аспекті – Туреччина в цьому конфлікті не на боці Росії. Вона підтримує, принаймні, деякі опозиційні сирійські сили. За оцінкою народного депутата, погіршення стосунків між офіційним Стамбулом і Москвою для України є важливим і може мати позитивний вплив (radiosvoboda.org).

Одна з причин, чому Росія не змогла ефективно відреагувати на наступ сирійських повстанців полягає в тому, що вона не має вогневих потужностей для захисту своїх активів у Сирії, вважає Аарон Зелін, старший науковий співробітник Вашингтонського інституту. За його словами, Сирія вже не є пріоритетом для Кремля. Він сказав, що крім війни в Україні, «Росія також має свої активи, які воюють в Африці на південь від Сахари. І на відміну від десятиліття тому, коли Росія мала «Групу Вагнера» на чолі з Пригожиним... зараз Росія не має такого ж потенціалу чи можливостей, щоб впоратися з цим» (holosameryky.com).

Очільник московського бюро New York Times Антон Трояновський відмітив, що Путін змушений був прийняти політичний удар в Сирії, «значною мірою через те, що його армія загрузла в Україні» (holosameryky.com).

«Україна – є першочерговою екзистенційною метою «об'єднання» російської імперії, без якої Москва почуватиме себе неповноцінною. Тому Кремль не вкладатиме значних ресурсів у сирійський конфлікт. Куди Росії пхатися до Сирії, якщо навіть Курської області не контролює? Не вкладатиме насамперед тому, що не має змоги фінансувати ще й сирійський фронт, в тому числі й через неможливість швидкого перекидання кораблів через турецький Босфор», пишуть медіа (uazmi.org).

Наступне питання, що мало обговорення серед ЗМІ та експертів, стосується подальшої долі військових баз Росії в Сирії та можливого перекидання російських військ для участі в бойових діях проти України.

У Кремлі заявили, що Росія веде переговори з новими правителями Сирії щодо баз. Російське джерело повідомило, що такі переговори тривають, і Росія наразі не виходить зі своїх баз (lb.ua).

Тартус є єдиною військово-морською базою Росії для операцій у Середземному морі, і його втрата була б катастрофічною для можливостей російського впливу на Балканах та в Північній Африці. Як зазначає аналітик видання Forbes Девід Акс, російський диктатор незабаром може зіткнутися з невдалим вибором: продовжувати воювати в Україні, але втратити вплив у Середземноморському регіоні, або домагатися припинення вогню в Україні і відкрити вихід з Чорного моря в Середземне. Адже єдиним реальним для Кремля способом зберегти важливу берегову інфраструктуру в Тартусі – це відновити доступ до Середземного моря через Босфор (uazmi.org).

Хоча не виключеною є й можлива спроба російського флоту пройти через турецькі протоки всупереч забороні, з розрахунку, що турецька влада мовчки розведе руками й не наважиться завадити російським військовим кораблям. Але, враховуючи збиття Туреччиною російського літака в 2015 році та явні турецькі інтереси в Сирії, для яких повалення Асада є надзвичайно вигідним, світ міг би стати свідком нового російсько-турецького конфлікту, «котрий би допоміг Україні більше за всю західну підтримку», пишуть ЗМІ (uazmi.org).

Наразі в Сирії наявні дві основні військові бази: Тартус і Хмеймим. Для Кремля й Близького Сходу найважливішим була роль цих баз у російській «гібридній» війні в Лівії та тропічній Африці, а також політичний факт наявності «баз» на Середземному морі. Для Києва ключовим є те, чи зможе Москва повернути з Сирії дефіцитне озброєння і використати його проти України. Експерти підозрюють, що Росія домовляється про виведення цих озброєнь через підконтрольну Анкарі (чи й турецьку) територію. Якщо таке станеться, це буде ще одним ударом по політичній єдності НАТО (glavcom.ua).

За даними Інституту дослідження війни (ISW), Росія нібито 8 грудня домовилась із лідерами сирійської опозиції, щоб залишили у безпеці російські військові бази у Сирії. Втім «контури цієї домовленості та її довготривалість залишаються незрозумілими, враховуючи нестабільність і стрімкий розвиток політичної ситуації в Сирії» (holosameryky.com).

Дослідники пишуть, що наразі Росія домовляється про умови для евакуації своїх військових активів із Сирії, і що російські військові бази не є в безпеці. За даними ISW, супутникові знімки свідчать, що чотири військово-транспортні літаки – три Іл-76 і один Ан-124 на російській авіабазі Хмеймим, у сирійській провінції Латакія, готові «можливо для евакуації обмеженої кількості російських військових засобів з країни». Втім, для повної евакуації з авіабазы та морської бази в порту Тартус, наголошується в аналізі ISW, потрібна значно масштабніша операція (holosameryky.com).

Експерт Вашингтонського Інституту Аарон Зелін каже, що військово-морська база в Тартусі була б «надзвичайно величезною втратою для Росії». «Це єдиний тепловодний порт Росії, який вона може використовувати для своєї військово-морської діяльності та проєкції потужності. Його втрата фактично відрізала б Росію з ядра Близького Сходу» (holosameryky.com).

Крім того, експерт Центру громадянських свобод Ліхачов звертає увагу, що росіяни використовували військово-морську базу у Сирії не лише для воєнних цілей. Ця база, серед іншого, служила прикриттям для «сірих економічних відносин». Наприклад, щоб приховати крадене українське зерно. «В останні два роки Росія навчилася використовувати це для прикриття сірих економічних відносин. Наприклад, для продажу хліба, який вона вкрала з українських територій. Його перезавантажували в Тартусі, і вже як сирійський хліб постачали до інших країн, замаскувавши його походження», – розповів Ліхачов (holosameryky.com).

Чиновник, близький до нової тимчасової адміністрації в Сирії, сказав, що питання російської військової присутності та минулі угоди між урядом Асада та Москвою ще не обговорюються. «Це питання для майбутніх переговорів, і останнє слово буде за сирійським народом», – сказав він, додавши, що Москва налагодила канали зв'язку (lb.ua).

Існує ймовірність, що Росія може втратити свої військові бази в Сирії після зміни влади, і частина російського контингенту може бути перекинута в Україну. Російські сили були представлені змішаним авіаційним полком: винищувачами та бомбардувальниками Су-24, Су-34, та Су-35, а також ударними вертольотами. Крім того, туди входили далекобійний дивізіон ППО, системи С-400 та менш далекобійні системи, які їх прикривали, а також РЕБ і засоби розвідки (24tv.ua).

За словами військового експерта Івана Ступака, наразі дійсно є побоювання, що Російська Федерація може перекинути з Сирії до України свою авіакомпоненту. Однак щодо кількості цих військ достеменно не відомо: «... достеменних даних про те, що в Сирії знаходилося, немає, але є такі дуже окремі цифри. Наприклад, по людях. Я бачив публікації про 2-4 тисячі, максимум згадувалося 7,5 тисячі людей – контингент РФ в Сирії. Але ми пам'ятаємо, що на землі вони не працювали, вони працювали більше «високоточними ударами», «високоточною зброєю» (rbc.ua). Далі він продовжив: «... моє особисте припущення, що це саме така собі авіаційна компонента, яка поїде на українські фронти і підсилить РФ. Тобто це не про штурмовиків. Хоча, можна їх одразу всіх в штурмовиків відправити. Це для РФ взагалі не проблема». Експерт також звернув увагу на те, що, ймовірно, Росія змогла домовитись з Туреччиною щодо коридору про переміщення своєї

техніки. Але це дуже швидкий коридор, щоб можна було вивезти авіацію, гелікоптери (rbc.ua).

Хоча існує думка, що багато російських літаків було раніше виведено з Сирії для операцій в Україні, тому інтенсивність обстрілів сирійських повстанців була відносно слабкою, коли вони почали просуватись. Військові літаки, які Росія могла б відправити для повторення жорстоких бомбардувань, натомість були направлені в Україну. Військові кораблі, які Росія могла відправити з Чорного моря, не змогли пройти транзитом у Середземне через договір, який дозволяє Туреччині закрити свої протоки для флоту країни, що перебуває у стані війни (holosameryky.com).

Головне управління розвідки України 10 грудня повідомило, що не чекаючи на фінал домовленостей з новим урядом, росіяни для відступу з Сирії вже «задіяли караван військово-транспортних бортів, на які вантажать залишки військ, озброєнь та військової техніки... У порту Тартуса росіяни проводять екстрений демонтаж обладнання та військового майна. Туди вже прибули декілька сотень російських спецназівців для забезпечення безпеки відступу. Ймовірно держава-агресор розраховує на домовленості із антиурядовими силами щодо безперешкодного виходу з Сирії» (espresso.tv).

Військовий оглядач з Ізраїлю Давид Шарп так само повідомив, що вже відбувається евакуація певної частини російського контингенту, який можуть перекинути в Україну. Він також уточнив, що весь російський контингент з бази «Хмеймім» ще не евакуювався. Звідти вилітають літаки в Лівію, російські кораблі відійшли з Тартуса. «Російський контингент в Сирії на момент прориву повстанців складав щонайменше 1000 військових. Водночас за оцінкою ВВС він може складатися з 7,5 тисячі особового складу, однак, на мою думку, ця цифра менша», – зауважив військовий експерт. Разом російський контингент складається з декількох тисяч військових, який евакуюється з Сирії або цілком, або, якщо база залишиться, то певна кількість особового складу перебуватиме там. Однак всі, хто звідти виїдуть, тою чи іншою мірою будуть воювати в Україні, – наголосив експерт (24tv.ua).

Очільник Центру протидії дезінформації при Раді нацбезпеки і оборони Андрій Коваленко написав, що станом на літо 2024 року в Сирії перебувало близько 6000-7500 російських військових, включно з представниками ПВК. «Навіть у випадку перекидання всіх цих військових до РФ з подальшим відправленням на війну проти України, це суттєво не вплине на ситуацію на фронті, враховуючи доволі високі щоденні втрати армії РФ у штурмових діях. Більше того, частина з цих вояків може бути перекинута в Африку», – відзначив Коваленко (espresso.tv).

Директор Центру близькосхідних досліджень Ігор Семиволос зауважив, що не варто спекулювати на питанні, чи з'явиться сирійський військовий контингент РФ в Україні, бо поки що його частина в Сирії переміщується між базами. «Зараз частина їхніх військ перебуває там, але чим далі, тим очевидніше, що, скоріше за все, вони там не залишаться. Вони втратили свої бази, цей престиж. Для них тепер ускладнена логістика роботи з Африкою, яку вони розглядали як один з важливих елементів своєї експансії. Думаю, країни Близького Сходу почнуть переглядати свої відносини з Росією, оскільки Росія перестала їм безпосередньо загрожувати. Сподіваюся, що цей перегляд буде доволі швидким», – говорить експерт (espreso.tv).

Тож якщо російські війська дійсно будуть перекинуті з Сирії до України, вони, за оцінками експертів, не зможуть суттєво вплинути на хід бойових дій. А небезпеку може мати лише авіаційна компонента.

Найбільше уваги в онлайн ЗМІ та коментарях експертів було відведено питанню щодо значення для Москви падіння режиму Башара Асада в Сирії та можливих перспектив для України.

З цього приводу Максим Ялі вважає: «...теперішнє загострення – це можливість послабити позиції Росії, її військового угруповання в Сирії та примусити її йти на певні компроміси» (unian.ua).

Міністерство закордонних справ України опублікувало свій коментар: «Події в Сирії демонструють слабкість путінського режиму, який не здатен воювати на два фронти та кидає напризволяще своїх найближчих союзників заради продовження агресії проти України. Крах режиму Асада також суттєво послабить експансіонізм Росії, яка роками використовувала сирійську територію, її ресурси та людей як плацдарм для поширення деструктивного впливу на Близькому Сході, розхитування регіональної стабільності та безпеки, створення осередків загроз для сусідніх із Сирією держав» (mfa.gov.ua).

Ігор Семиволос оцінив ситуацію так: «Зусилля, які витратила Москва на посилення свого геополітичного положення на Близькому Сході пішли коту під хвіст. Це – нищівний геополітичний удар, що, скоріше за все, підірве позиції Кремля в регіоні і є явною демонстрацією російської неспроможності захищати своїх сателітів на тлі гігантських втрат в Україні» (unian.ua).

Про падіння сирійського режиму та втечу з Сирії російських військових В'ячеслав Ліхачов говорить наступне: «В короткотерміновій перспективі наслідки для світу передусім полягають в тому, що події в Сирії продемонстрували слабкість Ірану та Росії. Вони продемонстрували, що РФ не здатна надати допомогу у важку хвилину, що може бути критично для тих, хто вважає Росію своїм союзником». За словами Ліхачова, слабкість Росії може «надихнути світ повірити у можливість поразки Росії та перемоги України. І це

може змінити глобальний рамковий підхід до допомоги Україні. Це надзвичайно важливо наразі» (holosameryky.com).

Ігор Семиволос також відзначає, що Росія показала свою слабкість для всього світу. А це важливо, бо серед західних аналітиків було чимало думок, що Росія «сильна і її неможливо перемогти». «Та всі ми у черговий раз побачили, що Росію можна перемогти, і можна перемогти доволі швидко. ... Тобто росіяни чудово усвідомлюють цю загрозу. Тепер рішення будуть приймати, зважаючи в тому числі на цю обставину, що Росія стала слабкою, що вона не може допомагати своїм сателітам, своїм клієнтам, і відповідно вона вже не представляє тієї небезпеки», – наголошує він (espreso.tv).

Про те, що Путін не такий сильний, як багатьом здається, написав у мережі X і колишній міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба: «Путін кинув Асада під автобус, щоб продовжити свою війну в Україні. Його ресурси обмежені, і він не такий сильний, як здається» (holosameryky.com).

Неспроможність Кремля допомогти своєму союзнику Асаду виявила слабкість Росії, що потенційно може послабити позицію Путіна в переговорах щодо припинення війни в Україні, пише CNN. «Падіння Асада є величезним ударом для Путіна, і підкреслює крихкість його власного правління» (holosameryky.com).

Експерт Недержавного аналітичного центру «Українські студії стратегічних досліджень» Олександр Чупак наголошує, що поразка у Сирії є свідченням того, що війна проти України виснажує російські ресурси. Він зазначив: «провал у Сирії не означає, що Росія одразу ж посиплеться на інших фронтах. Однак він демонструє, що російська військова машина не є всесильною і здатна сипатися під ударами добре озброєних і організованих військ. Логічним продовженням сирійського сценарію має стати вигнання Росії з інших місць, де вона має військову присутність: України, Молдови, Грузії, Африки та, зрештою, з окупованих нею територій, що нині входять до складу РФ» (armyinform.com.ua).

«Військова авантюра Путіна в Сирії була розроблена для того, щоб продемонструвати [світові], що Росія є великою державою і може поширювати свій вплив за кордон. То ж втрата Сирії – це величезний ляпас для Путіна», – аналізує Філіп Сміт, експерт з Близького Сходу. Експерт вважає, що усунення Асада – це не лише репутаційні втрати для Путіна, але й стратегічна поразка (holosameryky.com).

Як відзначають американські журналісти, тепер Росія перетворилася з «творця царів на спостерігача». А все через те, що армія Путіна «загрузла в Україні», а це показує «справжні межі російської військової могутності». У CNN вважають, що падіння режиму Асада в Сирії може стати поворотним

моментом для України. На думку видання, попри занепокоєння, що Дональд Трамп і його нова адміністрація може припинити підтримку Києва, втеча Асада «потенційно послаблює позиції Путіна в переговорах про припинення війни в Україні» (espreso.tv).

У The Washington Post також зауважують, що ситуація в Сирії «принизила Путіна і могла підірвати його глобальні амбіції». «Падіння Асада через дев'ять років після того, як Росія врятувала його режим, є приголомшливим ударом по меті Путіна перетворити Росію на світову державу, щоб конкурувати зі Сполученими Штатами», – відзначають у виданні. Журналісти додають, що російські військові блогери критикують Асада за втрату Сирії, але російські аналітики стверджують, що саме заклопотаність Путіна війною в Україні призвела до «втрати уваги до його сирійського проекту». Тобто самі росіяни розуміють, хто відповідальний за такий сценарій розвитку подій (espreso.tv).

«Це, безумовно, серйозний удар по іміджу Путіна в очах інших лідерів на Близькому Сході та в Африці», – сказав науковий співробітник Інституту розвитку та дипломатії (Баку) Руслан Сулейманов. «Путін показав усім, що він більше не в змозі підтримувати своїх союзників. Йому просто байдуже. У нього більше немає стабільних ресурсів. Він зайнятий чимось зовсім іншим» (espreso.tv).

Прямого і блискавичного впливу на позицію України в геополітичному контексті очікувати не варто. Однак така демонстрація слабкості режиму Путіна може стати Україні у пригоді під час переговорів із західними партнерами, вважає Володимир Огрязко – міністр закордонних справ України в 2007 – 2009 роках та історик, очільник «Центру дослідження Росії». «Вчоргове міф про те, що Росія є великою, непереможною, сильною тощо – це все виключно пропаганда. І це, я думаю, вчоргове прекрасно побачили у багатьох столицях, і це буде мати вплив на всі подальші події. Навіть я думаю, що і в Тегерані, і в Пекіні зрозуміли, що ця псевдопотуга, псевдовелич, псевдосила – це все для внутрішнього користування, це те, чого насправді не існує», – сказав він. І зараз, вважає експерт, головне завдання України – правильно і швидко перетворити це на свою перевагу. «Для нас, я думаю, це позитивний момент у нашій роботі із західними партнерами. І ми повинні цим моментом скористатися», – додав Огрязко (radiosvoboda.org).

Так само вважає і Олександр Хара. За словами експерта-міжнародника, це дійсно дуже показовий момент, зокрема і для внутрішньої української політики. Він сказав: «Ми можемо його використовувати в Україні, показуючи, що ядерні потуги можуть програвати. ... І, власне, це важлива теза для того, щоб сказати, що ми можемо виграти в Україні, якщо нам допоможуть

необхідним озброєнням і іншими речами. І що Росія зараз слабка. Бо уявіть собі, як на неї дивляться всі ці тирані на Близькому Сході, і найголовніше – в Африці, де Росія намагалася вдавати себе такого провайдера безпеки, де «вагнери» і інші спецпідрозділи, і спецслужби російські надавали послуги різноманітним диктаторам в деяких країнах і допомагали прийти до влади цим людям» (radiosvoboda.org).

Своєю участю у Сирії Кремль свого часу кинув виклик країнам Заходу, він розширив свій глобальний вплив від Середземномор'я до Африки та Латинської Америки. Тепер, після падіння уряду Асада та із ймовірним скороченням військових активів у Сирії, Путіну буде складно втілити свої амбіції. У Сирії «Путін зазнав однієї з найбільших геополітичних невдач за чверть століття перебування при владі» (holosameryky.com). Хоча існує думка, що «гібридна» роль Москви в регіоні збережеться завдяки потужній шпигунсько-підривної мережі та апарату дезінформації (glavcom.ua).

Тож усі експерти майже однотайно оцінюють події в Сирії як геополітичну поразку Росії та підриив авторитету Путіна серед інших диктаторських режимів, ослаблення ресурсів Москви та повне фокусування на війні в Україні, як свідчення того, що Росію можливо перемогти. Україна може використати це для залучення більшої підтримки від партнерів.

Падіння диктаторського режиму в Сирії означає, що в країні буде сформовано новий уряд. І, відповідно, Україна може встановити відносини з новою владою. Для України та її партнерів важливим стане позиція того нового уряду Сирії, який буде визнаний Заходом. Адже асадитська Сирія була однією з небагатьох країн світу, які визнали російські спроби анексії окупованих територій України (glavcom.ua).

У Міністерстві закордонних справ закликали наступну сирійську владу переглянути відносини з путінським режимом, нагадали, що саме Москва спонукала режим Башара Асада до незаконного визнання російської спроби анексії Криму та тимчасової окупації частин Донецької та Луганської областей, що змусило Україну у 2022 році розірвати дипломатичні відносини зі злочинним асадівським режимом. Також там висловили надію, що в майбутньому Сирія стане державою, яка поважатиме міжнародне право, зокрема територіальну цілісність та суверенітет України, що прокладе шлях до відновлення двосторонніх відносин і повноцінного політичного діалогу між Києвом та Дамаском (mfa.gov.ua).

І ще один цікавий наратив, який можна знайти в онлайн виданнях, – це можливість Сирії надати Україні частину своєї наявної зброї. Але Defense Express вважає, що якщо говорити про практичні перспективи отримання тих чи інших зразків озброєння, то тут мова навіть не про те, в якому фактичному

стані ця техніка. Тут зі старту виникає питання про те, а з ким у Сирії можна зараз домовитись про можливе отримання цієї техніки та озброєння (rbc.ua).

Тож, як бачимо, нещодавні події в Сирії також стосуються України. Можливість передислокації російських військ з Сирії з метою участі у війні проти України експерти не оцінюють як критичне явище чи помітний вплив на хід бойових дій. При цьому, поразка диктаторського режиму Башара Асада є геополітичною та стратегічною поразкою Путіна, що свідчить про слабкість РФ та недостатність ресурсів. Це є вигідним для України, адже демонстрація такого становища Кремля може використовуватись у залученні підтримки від партнерів та можливих переговорах. Україна також потенційно може встановити відносини з новим сирійським урядом, якщо той буде визнавати територіальну цілісність нашої країни.